

FRANS ERENS EN DE GEBROEDERS BIELDERS

Jos Bielders

We leven nu in het Mozart- en Rembrandtjaar maar in dit lijfblad van de heemkundevereniging is een kleine herinnering aan de 70 jaar geleden in Houthem overleden Frans Erens, zeer op z'n plaats.



In zijn tijd was hij een gevierd prozaschrijver naar wie later ook de Frans Erens-prijs werd vernoemd. Hij werd geboren in Schaesberg op 23 juli 1857 en overleed in Houthem-Sint Gerlach op 5 december 1935. De driejaarlijkse prijs, in 1985 ingesteld op initiatief van de Gouverneur van Limburg ter gelegenheid van de 50e sterfdag van Erens wordt, sinds 1986, door de Frans Erens-stichting afwisselend toegekend voor essayistisch proza, memoires en essays.

Hij zei ooit het volgende: *'Wij Nederlanders, in tegenstelling tot de Fransen zijn de onrustigen, de wispelturigen, die altijd aan het prutsen en het veranderen zijn. Daardoor zitten wij in een ongezellig*

kaal land. Wij laten niets met rust. Wij laten dingen om ons heen niet bezinken. Wij willen geen mos op de muren en veroordelen de muur om het mos!'

Hij kwam in Houthem wonen en kocht er een mooi oud pand, de bekende Maartenshoef. Mooi, zo'n oud pand maar in de opvattingen van de schrijver waren enige aanpassingen wel gewenst.

De gebroeders Harie en Mathieu Bielders runden in het dorp het timmer- en aannemersbedrijf, ook in Vroenhof, dat ze van hun vader hadden overgenomen. Daarin hadden de jonge, ambitieuze ambachtslieden de taken goed verdeeld. Harie paste op de winkel en Mathieu haalde de opdrachten binnen. Dat gebeurde in die dagen niet met de moderne calculatiesystematiek van vandaag maar mijn vader liep, gewapend met zijn *'schriewèrkerspotload'* en een blocnote, door het huis en rekende daarna, onder het genot van een bak koffie met een stuk vlaai aan de keukentafel, de potentiële opdrachtgever ter plekke voor wat het allemaal ging kosten. Dat ging altijd gepaard met veel complimentjes over de goede smaak van de opdrachtgever.

Zo ook bij Erens, die ter plekke een warme vriendschapsband met mijn vader kreeg. Of dat nu kwam door de goeie prijs die hem werd voorgerekend of door de ondeugende uitstraling die mijn vader als geheime wapen veel opdrachten opleverde, het is nooit duidelijk geworden. Feit is wel dat op een zomeravond mijn vader met een pakketje boeken thuis verscheen en mijn moeder aanmoedigde om ze te gaan lezen.

En die las: "Op een Zaterdagmorgen kwam de boer bij Berbke, terwijl zij aan het vegen was met den bezem. 'Wij kunnen je niet langer hebben, Berbke. Ga maar weg.' Zij zette den bezem tegen den muur van de schuur en zij ging naar het zolderkamertje, waar haar groote houten kist stond. Zij nam hare kleeren, haar oud gebroken spiegelte, haar kam die vol haren zat en de hoedendoos van

blauw karton en zij wierp ze in de kist. Zoo ook haar kerkboek en den rozenkrans en hare versleten hemden, en haar roode wollen kouzen, gestopt met zwarte en geele wol. Zij huilde niet, en ging maar weg en zeide alléén, dat zij de kist nog dezelfden dag zou laten halen door haar vader, die komen zou met een kruikar.”

Aan mijn vader was dit soort proza niet besteed, hij toog met een andere kar met gereedschap naar Frans Erens en timmerde en boorde totdat deze welgeluimd in zijn stoel zeeg en de legendarische woorden sprak: “*Good gedoan Mathieu!, zal ich dich nog ein book gève?*” Mijn vader weigerde vriendelijk doch beslist. Een sigaar was hem liever en die had Frans ook wel in huis. Van het hout van de boom die ze daarna samen opzetten konden de gebroeders Bielders minstens nog drie huizen verbouwen.



Frans Erens met zijn echtgenote, S. Erens-Bouvy, op de binnenplaats van de Sint Maartenshof in juli 1932. (foto ontleend aan de autobiografie van Erens: Vervlogen Jaren)